

725.940.25

Magyar Nemzet

1973 AUG 15

264

Szerda, 1973. augusztus 15.

Ebek harmincadján?

Az óbudai és általában a hazai régészeti leletek és műemlékek pusztításával foglalkozó írásainkra igen sok hozzászólás érkezett.

A hírlapíró csak a tényeket ábrázolhatja, s megváltoztatásukra, bármennyire is szeretné, nincsen lehetősége. Így hát a vita, ha ez egyáltalán annak nevezhető: meglehetősen egyoldalú. Cikkeinkre, amelyekre olvasóink hivatkoznak, az illetékesek nem válaszoltak. Persze vannak esetek, amikor a hallgatást is válasznak tekinthetjük.

(K. K.)

*

Lapjuk 1973. június 20-i számában Kiss Károly „Hol sírjaink domborulnak” című írását olvasva nekem is szomorú tapasztalataim vannak. Engedjék meg, hogy cikküket kiegészítsem.

A véletlen folytán 1959-ben, Mődén az úgynevezett Várhegyen, bronzkori település nyomait találtam. Bejártam az egész szántót és a hozzá tartozó kis erdőségeket, s úgy tapasztaltam, hogy a hosszú évek múltán az eke csontokat, edény maradványokat vet ki és szór szét. Tapasztalataimat közöltem a Nemzeti Múzeummal, ám a cikkben is említettek miatt segítséget nyújtani nem tudtak.

Úgy érzem, miután a földműves már nem az eke után jár, de felült a traktorra, s az ekét a gép maga után húzza, nem valószínű, hogy a kutatóknak kívül valaki is lehajolna a múlt emlékeiért.

Segélyt kérő, figyelmeztető cikkük után mégis az az érzésem, hogy a kérdés nyitva áll akkor is, ha csupán pusztába kiáltott szó.

Dürr Albert
Budapest

*

Figyelemmel olvastam a Magyar Nemzet „Öröm és gond Óbudán” című írását. Azonban hiányzott belőle az egyik legértékesebb, s újra betemetett emlék ismertetése. Egy ritka szép középkori magyar műemlékről van szó.

Az óbudai reformátusok 1785-ben a Helytartó Tanácstól engedélyt kaptak, hogy a „szemétdombon” építhetnek maguknak imaházat, utcára nyíló kapu és torony nélkül. (Éppen ezért a mostani torony kiáll, azaz az épülethez ragasztották.)

Az engedély alapján a kerület egyéb vallású lakosaival összefogva 12 hét alatt emelték föl a mai III. Calvin-köz 4. szám alatti templomot. Talán ez volt az első társadalmi munka Óbudán. Azért volt a nagy sietség, nehogy visszavonják az építési engedélyt. Alapozás közben, mintegy arasznyira a föld alatt, hatalmas falakra bukkantak, nem

is astak tovább, ezekre húzták föl az épületet.

Mindezeket az adatokat szépen összefoglalta a századfordulón Mészáros Sámuel hajdani lelkipásztor.

Amikor a mai paplakot 1909–1912 között építették, alapozás közben előtalálták a fön­tebb említett falak folytatását. Az épület pincesorában eredeti állapotában meg is hagyták az oszlopok, s falmaradványok feltárt részét. Mást nem is te­hettek.

A második világháború után folytatódott a kutatás, s kiderült, hogy a templom és paplak között, kevéssel a talajszint alatt hatalmas terem fekszik, vörösmárvány padozatú, s négy ajtónyílását relief-faragasú indával, levelekkel díszített oszlopok őrzik. Ezekből egyet föl is vittek a Halászbástya kótárába.

Gerevich professzor vezette az ásást, s elragadtatva az eredményektől azt mondta, hogy véleménye szerint itt állt a középkori „királynő vára”. Az utca és az udvar alatt folytatódik a palota maradványa, a nelyet az idetelepített dömés apácák cellái vettek körül. Annak találták meg terméskö­ből épített falait a református templom építői. A templomot övező kertben is föltártak az emlék további részletei, amelyek az úttest irányába vezet­tek. Amikor néhány évvel ez­előtt telefonkábel lefektetése alkalmával fölbontották az utcai gyalogjárót, napfényre került a vörösmárvány padozat folytatása egyéb értékes emlé­kekkel. A vandál csákányozást csak akkor szüntették meg, amikor telefonon értesítettem a Műemlék Felügyelőséget. Azonnal megjelent dr. Kaba Melinda régész, abbahagyatta a pusztító munkát, folytatta a kutatást, amelynek eredményeiről nyilván ő maga adhat további felvilágosítást.

Illés Lajos
Budapest

*

A Magyar Nemzet 1973. június 8-i számában megdöbbenéssel olvastam dr. Fülep Ferenc múzeumi főigazgató cik­két. Fölháborító dolog az Óbu­dai Hajógyár területén előke­rült római helytartói palota maradványainak elpusztítása. Kérem önöket, ennek a kép­telen felelőtlenségnek föltárá­sára. Mi történt, mikor és kiknek a hibájából pusztult el ez a fölbecsülhetetlen értékű ré­gészeti lelet? Ezt már nem szabad elhallgatni, a közvéle­ménynek tudnia kell, hogy a bűnös cselekményért kik fele­lősek. Csak így tudjuk meg­akadályozni, hogy ez a jövő­ben meg ne ismétlődjék. A műemlékrombolók közöttünk vannak. Le kell őket leplezni.

Dr. Klaudy József
Budapest